

Skutečný expert - pro politiky žádané zboží

04.ledna 2006

Vedle kritiky a "nulové tolerance" k návrhům vlády přichází ODS s něčím novým: vlastními představami, jak nejlépe vládnout. Už připravila návrh reforem školství, zdravotnictví a bydlení. "ODS se podařilo vybudovat odborné zázemí," tvrdí Miroslav Mareš, politolog Masarykovy univerzity. Strana vytváří skupiny znalců, kteří se věnují sociální, ekonomické a zahraniční politice, například CEP nebo **CEVRO**. Dosáhnout věcných výsledků ale dosud bránily ideologické spory mezi křídly ODS.

ODS: Lidový kapitalismus

Pravicová opozice má jasný hlavní směr: "Dlouhodobě se snaží omezit stát a podpořit jednotlivce," říká Mareš. Politici ODS se ale zatím neshodli, jakým jednotlivcům vlastně pomáhat.

Zájmy velkých bank a firem hájí stínový ministr financí Vlastimil Tlustý. Doporučil už rovnou daň a rovnou sociální dávku. Oba návrhy ale zůstaly jen v deklaracích.

Proti Tlustému hájí místopředseda Petr Nečas koncepci "lidového kapitalismu".

Nečas svůj směr shrnuje slovy: "Prosazujeme společnost vlastníků a lidí, kteří chtějí stát na vlastních nohou." Právě tam míří reformy, které dnes pro ODS připravili experti - zpravidla mladí pragmatici s kvalitním vzděláním ze západních univerzit.

Reforma bydlení počítá s deregulací nájemného do dvou let a se zavedením sociálních příplatků, připravili ji vědci ze Sociologického ústavu v čele s Martinem Luxem.

Zdravotnická reforma podle expertní skupiny "Fórum" doporučuje konkurenci pojišťoven a osobní účty občanů.

Svobodnou volbu střední školy a zrušení směrných čísel slibuje alternativa ke školské reformě, kterou chystá stínový ministr Walter Bartoš a jeho tým v čele s Petrem Roupcem, někdejší náměstkem ministra školství.

Premiér proti expertům

O dalších reformách dnes přemýšlí také premiér Vladimír Špidla. Ještě před volbami nepřipouštěl, že nezaměstnanost roste i proto, že řadě lidí se pracovat nevyplatí. Trval na tom, že by se měly zvyšovat přímé daně z příjmů a naopak klesat daně ze spotřeby. Dnes to vidí jinak. "Je potřeba motivovat lidi, aby dali před sociálními dávkami přednost práci. Za prioritu považujeme, že nepřímé daně postupně vytlačují přímé," řekl premiér.

Tyto myšlenky se ale dosud příliš nepromítají do vládních programů. Překážkou jsou poradci, kteří se drží starých ideologií. K těm hlavním totiž patří bývalí či současní odborářští ekonomové Miroslav Hiršl, Martin Fassman či Miloš Pick a akademici Martin Potůček či sociolog Pavel Machonin.

Všichni přitom patří k levici starého typu, která vyzdvihuje sociální soudržnost, silnou roli státu a ochranu zaměstnanců. S premiérem velmi často nesouhlasí. "Považuji za chybné snižování daní z příjmů a zvyšování daní ze spotřeby. Je to nespravedlivé vůči lidem s nízkými příjmy," říká Fassman.

Špidla se proto stále častěji inspiruje za hranicemi: "Ve Francii, Německu a v dalších zemích viděl, že zaopatřovací stát, jehož byl zastáncem, je neudržitelný a neslučitelný se současnou dobou. Čím dál víc věří v individualitu a v konkurenci," říká premiérův blízký spolupracovník.

Pokud se nějaké novinky ve vládní dílně prosadí, pocházejí z poradního týmu ministra financí Bohuslava Sobotky. Na rozdíl od Špidly nesahá po lidech ideologicky spřízněných. Až na exministra financí Pavla Mertlíka jde většinou o ekonomické liberály. Mnozí z nich se po měsících prací na reformě veřejných financí netajili rozčarováním, jak málo z toho, co se Sobotkou připravili, se podařilo prosadit.

Univerzální rádce

Úspěšné reformy ve světě ukazují, že nejde o zcela pravicové ani levicové vize. Proto jsou odborníci bez ideologie žádanými rádci různých stran. "ODS s námi konzultuje příspěvek na nájemné. Co se sociálního bydlení týče, tak se s námi zase baví sociální demokraté. Každému se líbí něco, tu druhou část naší práce zpravidla ostře odsuzuje," říká sociolog Martin Lux, na kterého se ODS odkazuje ve svém návrhu reformy bydlení.

Ekonomové Ondřej Schneider či Mojmír Hampl připravovali reformu financí pro vládu, poté pracovali na stejném zadání pro ODS. "Neodmítám, když se mé projekty politiků líbí," říká Mojmír Hampl.

Odborníci se tak stávají rovnocennými partnery politiků. Školský expert Jiří Kotásek opustil před třemi lety tým poradců ministra Eduarda Zemana, když se mu zdálo, že není schopen uskutečnit reformu. Předloni se ovšem přidal k ministryni Petře Buzkové, o které má lepší mínění. Úspěch reformy přitom nezávisí jen na podpoře ČSSD, protože Kotáskovy myšlenky chválí i stínový ministr Bartoš.

Zdroj: lhned.cz, 23.3.2004